

NOVE KNJIGE

Sadik Šehić, Tvornica motornih dijelova Gradačac 1954. – 2004. godine uspjeha, "Planjax", Tešanj 2004.

Iako je prigodno-dokumentarnog karaktera (izlazi povodom pedesete godišnjice firme), ova knjiga, po načinu obrade, kompoziciji i pristupu temi, prevazilazi tu svoju prvobitnu namjenu i predstavlja vrijedan pažnje izdavački projekat u oblasti lokalne historiografije.

Na više od stotinu strana, "autor je obradio ključna pitanja vezana za nastanak, razvitak i

rad TMD-a kao prve tvornice metalske struke na ovim prostorima." Smještajući taj "privredni subjekat" u prostor i vrijeme, autor je pokazao da to nije bila politička fabrika, već uvijek tržišno orijentisana firma u skladu sa društveno-ekonomskim uslovima i vremenom u kojem je bitisala.

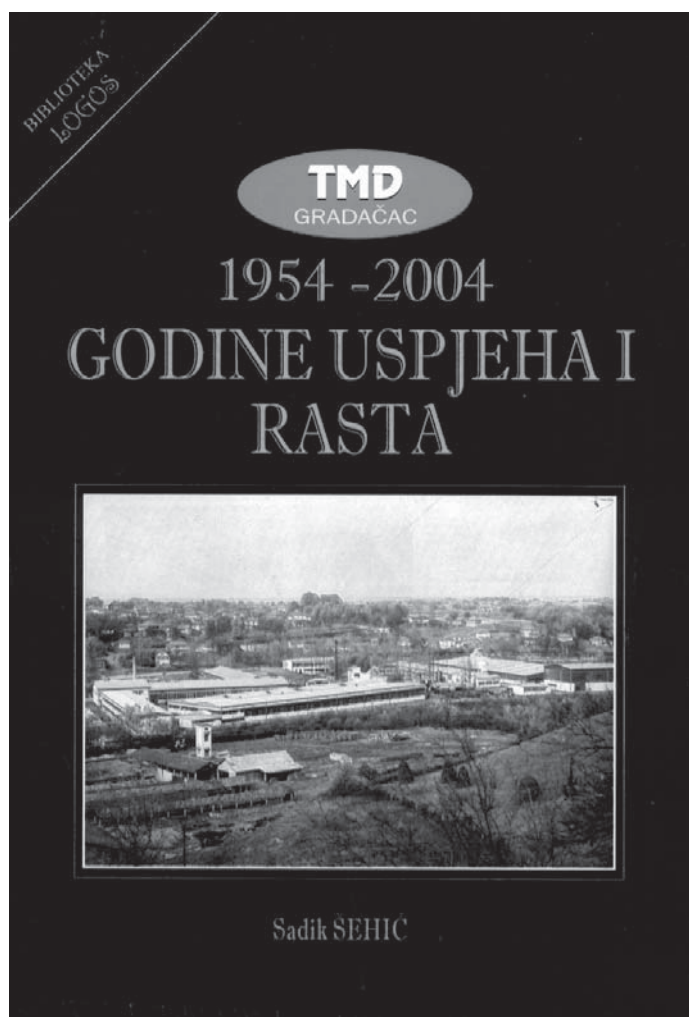
Na početku je to bio Daimler Benz, BOSCH, a danas su to Volkswagen, Peugeot, Cimos i drugi. TDM nije poslijeratnu obnovu i privatizaciju shvatio samo kao puku transformaciju, već i šansu za formiranje novih kompanija, modernizaciju i bolje povezivanje sa svjetskom automobilskom industrijom. Autoru nije bilo teško dokazati da je firma opstala zahvaljujući stručnim kadrovima, timovima inženjera, konstruktora i visokokvalifikovanih radnika.

Knjiga obiluje mnogim podacima, bogatim izborom fotografija i drugih priloga kojima se ilustruje pola vijeka tog vrijednog gradačačkog kolektiva. Nastala je zahvaljujući jednom posebnom odnosu koji je autor imao prema "predmetu" svog istraživanja i pisanja.

O tome je zapisao sljedeće: "Pisanjem monografije Tvornice motornih dijelova Gradačac činilo mi, pored velike odgovornosti, i veliko lično zadovoljstvo, utoliko više što sam i sam u tom kolektivu proveo nepunih 19 godina. To su godine kada su činjeni ogromni naporu svakog pojedinca, odricanja i zalaganja, a posebno rukovodne strukture koja je radila na projekcijama i programima podizanja proizvodnih i kadrovskih kapaciteta.

Pored svih ulaganja, kadrovi su u ovom kolektivu bilinajveći kapital i garancija da projektuju puteve u budućnost kolektiva koji je svoj razvoj vezao za razvoj motorne industrije u Bosni i Hercegovini."

Omer Hamzić

**Ahmed Muradbegović, Ponos (roman),
Javna ustanova Biblioteka "Alija Isaković"
Gradačac 2004.**

Trebalo je da prođe 77 godina, jedan dobar životni vijek, od pojave prvog izdanja romana "Ponos", prvog romana književnika Ahmeda Muradbegovića – dramatičara, noveliste, pjesnika i esejiste, konačno i romanopisca – do njegovog drugog izdanja, koje se pojavilo u njegovom rodnom Gradačcu.

Roman "Ponos" prvobitno je objavljivan u zagrebačkom časopisu "Vijenac" u toku 1926. godine, ali je brzo prestalo njegovo izlaženje. Na nagovor Hamida Kukića, urednika časopisa "Gajret", Muradbegović je 1927. godine počeo objavljivati roman "Ponos" u tom sarajevskom časopisu. U podnaslovu romana je stajalo "Roman iz muslimanskog aristokratskog života". Muradbegović je kasnije pisao kako ga je Kukić požurivao da završi roman kako bi ga u cjelini mogao objaviti na stranicama "Gajreta". Tako je "Ponos" bio jedini bošnjački roman koji je 1927. godine objavljen u Bosni i Hercegovini iako je nastao u Zagrebu.

U rukopisnim verzijama romana stoje dva mjesta i dva datuma njegovog nastanka: Zagreb 1927. i Dubrovnik 1929. godine. Rukopisna verzija ima i drugačiji podnaslov: "Roman o društvenom životu muslimana između dva rata".

Teško je odgovoriti na pitanje zašto je moralo proći vremena između prvog i

drugog izdanja romana "Ponos" i zašto je zanemarivan taj dio stvaralačkog opusa našeg velikog sugrađanina. "Još tri Muradbegovićeve romana postoje u rukopisnoj zaostavštini kod njegove obitelji u Dubrovniku, pa se može kazati da je zaista bizarna romaneskna sudbina Ahmeda Muradbegovića – pisca koji je uz Hamzu Humu nesumnjivo bio najpopularniji bošnjački književnik između dva svjetska rata". Otkrivajući tu činjenicu u svom predgovoru romanu "Ponos", prof. dr. Muhidin Džanko nije se bavio uzrocima ako "bizarne romaneskne sudbine" ovog bošnjačkog književnika.

Veliko je pitanje je su li samo izdavači krivi zato što ti rukopisi još uvijek nisu predati čitačkoj publici.

Po svojoj tematici, roman "Ponos" potpuno se uklapao u tradiciju onih književnih djela u kojima se na gotovo epigonski način obrađivala tema propadanja bosanskog begovata poput pripovijedaka i romana Osmana-Aziza i Edhema Mulabdića, povjestica Safvet-bega Bašagića, a kasnije i romana i pripovijedaka Svetozara Ćorovića, Zvonimira Šubašića, Hamze Hume, Alije Namečka, Abdurezaka Hifzi Bjelevca i dr.

Roman "Ponos", na naratološkom planu, ostvario je za bošnjačku literaturu potpuno nov romaneskni model, model "dramskog romana", kakav će se, kako ističe prof. dr. Muhidin Džanko, obnovi-

ti jednim svojim dijelom tek 50 godina kasnije (1978.) u romanu "Ponornica" Skendera Kulenovića.

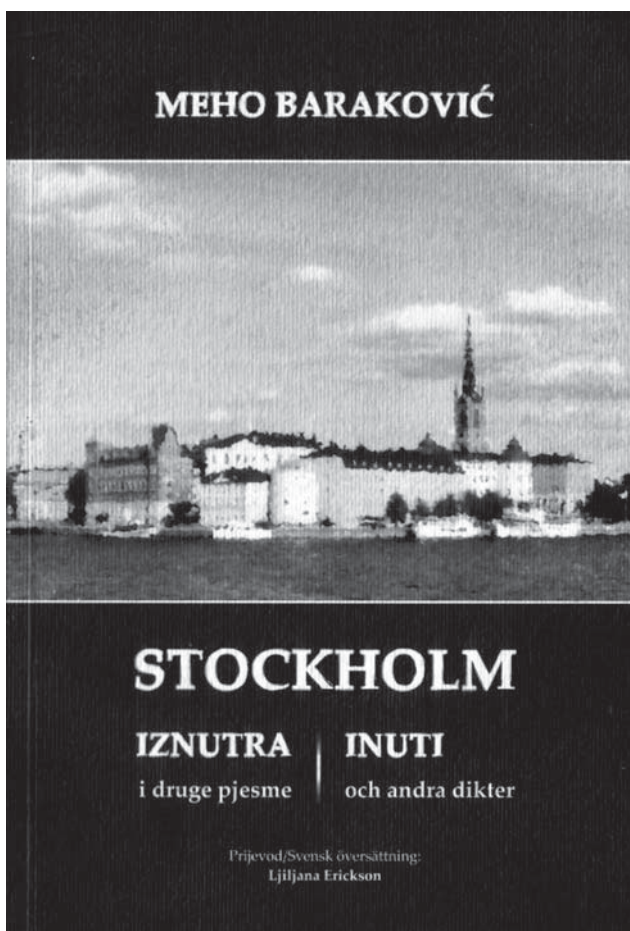
Sadik Šehić

Meho Baraković, Stockholm iznutra i druge pjesme (pjesme), NIK "Kujundžić", 2005.

Štokholm iznutra i druge pjesme Mehe Barakovića kao njegova najnovija knjiga, samo su u meni rekonstruirale sve ono dobro i drago što o Mehi Barakoviću volim i znam. Ista je to emotivna dubina i zapitanost nad smislom svoga prisustva uopće. Ovaj put, kao bolom, osvjetljena i tugom zbog onih kojih više nema, zbog svojega mjesta u svijetu, *svaka tuđa zemlja, tuga je golema.*

Najporaznijom se predstavlja činjenica: kako su krute i neumoljive zadatosti s kojima smo mislili tako lako izaći na kraj. Ne. Od časa rođenja do samoga kraja samo su varijacije spojna mjesta koja se nižu da bi potvrdila neumitnost. I meni dragom pjesniku Mehi Barakoviću, sasvim je jasna ista stvar: kao što su neizmjenjive geografske činjenice, tako su konstantne historijske zablude, a Pjesnikovo tijelo samo je stjecaj svega što treba da se prepozna u izjednačenju. Ishod je pjesnikova *fotografija na kiši*, dok se otapa emulzija i reciklirana papirnata podloga ovoga svijeta, kapi imaju sličnost i sa suzama, a to cijelu stvar čini samo gorom i težom po život i nadu koja bi najvoljela izumrijeti.

Shvativši suštinu Meho Baraković brižljivo čuva svoje startno mjesto, svjestan kako je u njemu sadržana suština i zato danas, s radošću čitam riječi napisane velikim slovom: *Buđenje, Utiske, Slike, Osipanje, Krug, Cvijet, Prijatelji, Ravnoteža, Simetrija, Nježnosti, Uspomene, Ljubav, Bol, Krošnje, Mirisi, Navijek, Pjesničke bolesti, Nestvarna prijepodneva, neposto-*

jeće noći...

Pjesnici su ljudi koji Životne može prevariti i u tome je impuls i refleks snage s kojom mogu sve izdržati, u svemu istrajati i kad ih vihuri svijetom raznose kao suho lišće njihovoga zavičaja, zavičaj se širi kao ljepota beskraja.

Živi pjesnik i gori kao slaba svjetlost u kojoj treba sve dogorjeti, samo da Smrti Ništa Ostane.

Zato se radujem ovoj knjizi Mehe Barakovića. Radujem se Mehinoj pjesničkoj dosljednosti koja mi govori da se ni on ni ja nismo varali u nekim drugim godinama kada smo mladošću nošeni vjerovali onome što nas je duboko iznutra pokretalo samo nama bliskim impulsima.

Ljudi mogu lagati, ali pjesnici ne, jer slijede svoje nezaklonjeno srce. (Iz recenzije rukopisa.)

Ivo Mijo Andrić